

**ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
БЕОГРАД**

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета у Београду од 22. 12. 2016. године изабрани смо у Комисију за припрему реферата о кандидатима пријављеним на конкурс за избор ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област Дидактика са методиком, са пуним радним временом, на одређено време од пет година. На конкурс објављен у Огласним новинама Националне службе за запошљавање „Послови“ од 21. 12. 2016. године, пријавио се један кандидат – др Лидија Радуловић, доцент у Центру за образовање наставника Филозофског факултета у Београду. Након проучавања поднете документације и радова кандидата у могућности смо да Изборном већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Лидија Радуловић (рођ. Стокић) рођена је у Београду 1963. године. Основну и средњу школу, као и студије педагогије завршила је у Београду. Дипломирала је 1987. године и за дипломски рад је награђена Октобарском наградом града Београда за студенте. Магистрирала је 1994. год. на Одељењу за педагогију Филозофског факултета у Београду, са радом на тему „Сеоска основна школа као посредник културе.“ На истом факултету одбранила је докторску дисертацију на тему „Образовање наставника за рефлексивну праксу, “ 2007. године.

Након дипломирања била је запослена као васпитач у деčјем вртићу (1988-1990), а на Филозофском факултету у Београду, у Центру за образовање наставника (ЦОН, тада Центар за педагошко-психолошко и методичко образовање) ради од 1990. године (као асистент-приправник 1990-1994, асистент 1994-2008 и доцент од 2008. до данас). Осим ангажмана у ЦОН-у, радила је на више предмета које организује Одељење за педагогију и андрагогију. Самостално и тимски је развила програме неколико наставних предмета на свим нивоима студија. Ангажована је у настави следећих предмета:

- У ЦОН-у: Основе педагогије са дидактиком (основне студије историје, историје уметности, социологије, филозофије, класичне филологије, психологије), Методе и технике наставног рада и Методика праћења и оцењивања (мастер студије социологије, филозофије, историје, историје уметности и класичне филологије); Основе педагошког образовања наставника, Наставник као истраживач, Интерактивна настава, Планирање и евалуација у настави, Филм у настави и Школска пракса 1 (мастер студије за образовање наставника предметне наставе);
- на Одељењу за педагогију и андрагогију: Интерактивне методе у настави (основне студије педагогије), Приступи образовању наставника (докторске студије педагогије, изборни и на другим студијским групама Филозофског факултета).

Стални је сарадник на научним пројектима Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду од 1987. године. Тренутно је сарадник на пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ (бр. 179060), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Поред рада на научним пројектима Института за педагогију и андрагогију, била је ангажована као сарадник или руководилац у оквиру више истраживачких и реформских пројеката националног и међународног карактера, од чега ћемо издвојити:

- Била је руководилац међународног ТЕМПУС пројекта *Master Programme for Subject Teachers in Serbia TEMPUS MASTS 511170* (2013-14), а члан конзорцијума и руководилац активности на нивоу Универзитета у Београду на том пројекту (2010-13). Овај пројекат Универзитета у Београду окупио је још 17 партнера међу којима су сви државни универзитети из Србије, 4 универзитета из ЕУ, Министарство и државне агенције надлежне за питања просвете, национални савети као и удружења наставника.
- У оквиру ТЕМПУС пројекта *Једнак приступ за све: Оснаживање социјалне димензије у циљу јачања европског простора високог образовања (EQUI-ED)* координисала је рад на једном потпројекту (програмском пакету „Пилотирање подршке ученицима средњих школа из маргинализованих група за упис на факултет“), 2012-2014.
- Била је ангажована као домаћи експерт за проблеме самоевалуације у међународном пројекту *Improvement of the Preschool Education in Serbia IMPRES*, који је подржала и финансирала ЕУ, а реализовао The Société Française de Réalisation, d'Études et de Conseil (SOFRECO) и Министарство просвете и технолошког развоја РС, 2011-2013.

Један је од аутора и наставника на програму целоживотног образовања намењеног образовању наставника предметне наставе у основним и средњим школама, као и више програма намењених образовању високошколских наставника (Развој компетенција универзитетских наставника, модул Високошколска дидактика у оквиру програма обуке за високошколске наставника на Универзитету у Београду TRAIN). Има искуство у креирању, реализацији и евалуацији програма стручног усавршавања васпитача, учитеља и наставника предметне наставе. Била је члан више радних група и комисија Министарства надлежног за образовање и Завода за унапређивање образовања и васпитања. У периоду након избора у звање доцента била је члан Комисије за разраду програма менторства, Комисије за развијање концепта примене Водича за менторе и приправнике у РС, за припрему и реализацију тренинга тренера за менторе, више група за одобравање програма стручног усавршавања и за одобравање стручних скупова (за области Општа питања наставе и Изборни и факултативни предмети – Грађанско васпитање), за давање мишљења о наставном плану и програму. Такође је ангажована као

испитивач за предмет Педагогија при полагању испита за лиценцу наставника предметне наставе.

Члан је или сарадник више међународних и националних невладиних професионалних организација и удружења из области васпитања и образовања (Balkan Society for Pedagogy and Education BASOPED - Thessaloniki, Grčka; European Society for Research on the Education of Adults ESREA- Linkoping, Švedska; Association for Teacher Education in Europe АТЕЕ, Педагошко друштво Србије - Београд, Центар за интерактивну педагогију - Београд).

Била је члан Савета Филозофског факултета, члан различитих комисија Филозофског факултета у више сазива, члан бројних радних група Центра за образовање наставника и Одељења за педагогију и андрагогију за израду елабората за акредитацију студијских програма. Као стални члан Већа Центра за образовање наставника и члан Већа Одељења за педагогију и андрагогију, активно учествује у активностима с циљем да се обезбеди одговарајуће професионално образовање будућих наставника предметне наставе.

***

Објавила је више од 60 научних и стручних радова, од чега: 4 научне монографије, 11 прилога у међународним и националним тематским зборницима, 16 чланака у часописима међународног и националног значаја, 7 приручника и више стручних радова намењених студентима будућим наставницима, наставницима и тренерима који раде са ученицима и студентима. Учествовала је на великом броју међународних и националних научних конференција, а радови са тих скупова су објављивани у зборницима радова и зборницима апстраката.

Након избора у последње звање објавила је 2 монографије, 2 прилога у међународним (M14) и 5 у тематским зборницима националног значаја (M45), 4 чланка у научним часописима (од чега су 3 чланка категорије M24 и 1 категорије M51), 10 радова излаганих на конференцијама и објављених у целини и 9 објављених у изводу, као и 4 коауторска приручника који су намењени студентима будућим наставницима, васпитачима у предшколским установама и менторима и приправницима у установама за образовање и васпитање.

Монографија **„Образовање наставника за рефлексивну праксу“** (225 страна, објављена 2011., издавач: Филозофски факултет Универзитета у Београду) представља адаптиран и допуњен теоријски део текста докторске дисертације Лидије Радуловић. У овој монографији се, полазећи од уочавања различитих приступа професији наставник, разматра рефлексивна пракса као основа једног од приступа овој професији. При томе се издвајају поједина схватања рефлексивне праксе, с тим да се као посебан конституише приступ наставнику као рефлексивном практичару. У наставку се анализирају различити путеви образовања наставника и развија концепција образовања наставника за рефлексивну праксу. У разматрању се полази од теоријског истраживања питања сврхе,

садржаја и начина организовања образовања наставника (кроз анализу засновану на радовима Џ. Дјуи, Ј.А. Муна, Д. Шона и бројних других аутора који су се бавили питањима образовања за рефлексивну праксу), те се овако добијена сазнања обогаћују увидима до којих се дошло кроз дугогодишње праћење сопствене наставничке праксе. Ова монографија, како је при њеном објављивању запазио један од рецензената (Проф. др М. Пешић), представљала је пионирски подухват у нашој средини: 1. тиме што се систематски бавила теоријским истраживањем концептуално различитих приступа образовању наставника и 2. тиме што су у њој систематски разматрана и критички анализирана различита схватања рефлексивне праксе наставника. О значају теме ове монографије и систематског приступа проблемима којима се бави сведочи и широко прихватање концепта *рефлексивна пракса наставника* које је уследило у годинама након објављивања ове монографије у нашој научној и стручној педагошкој јавности.

Монографија „**Слике о наставнику – између модерне и постмодерне**“ (182 стране, објављена 2016., издавач: Институт за педагогију и андрагогију и ЦОН, Филозофски факултет Универзитета у Београду) структурирана је кроз увод, две велике целине и закључке. У поглављу *Концепти традиционалног, модерног и постмодерног као позадина и рам слике* ауторка објашњава појмове традиције, модерне и постмодерне и њихова значења у педагошко-дидактичкој теорији, уочавајући критичку постмодерну као посебан приступ који је потребно додати овој класификацији, како би се обухватила различита постојећа схватања педагошко-дидактичких проблема и обезбедили различити референтни оквири за сагледавање педагошких питања. У наставку, анализирајући схватања просветне политике, теоријско-методолошког заснивања педагогије, образовања у настави, наставног програма, наставних метода, ученика, школе и квалитета образовања кроз призму парадигматски различитих теоријских схватања (традиционализма, модерне, постмодерне и критичке постмодерне) ауторка ствара матрицу у којој је могуће сагледати различита схватања професије наставник. У другом поглављу које носи назив *Неке актуелне слике о наставнику* ауторка приказује различита схватања више слика о наставнику (наставник као рефлексивни практичар, као истраживач, као професија која учи и као лидер или херој) тумачећи их као део целовитог приступа педагошким проблемима, указујући на различите верзије сваке од ових слика и доводећи у везу различите варијанте појединих слика са парадигматски различитим схватањима педагошких питања. На тај начин јасно је показано да разумевање професије наставник не може бити независно од разумевања различитих других педагошких питања, да свака слика о наставнику добија значење тек унутар одређеног парадигматског оквира, односно унутар одређеног целовитог, комплексног и на одређеним вредностима заснованог погледа на педагошка питања као и на свет и односе у њему у целини. Такође је показано да занемаривање таквог целовитог виђења обесмишљава појединачна схватања професије, одузима им суштину и ускраћује им смисао и посебност. Треба истаћи да се монографија „**Слике о наставнику – између модерне и постмодерне**“ Л.Радловић, у којој ауторка отвара бројна питања и дилеме у вези са схватањима различитих дидактички релевантних

проблема (програм, методе, концепције образовања у настави, ученик, наставник), с разлогом квалификује као извор из којег би могли да уче студенти - будући наставници и наставници који трагају за суштином своје професије, као и књига од које би могли да пођу сви они који су спремни да преиспитују и развијају своје разумевање педагошко-дидактичке теорије и праксе.

И остали радови, настали након њеног избора у звање доцента, показују да се Л.Радловић доследно и темељно бави значајним и крупним проблемима који се могу сврстати у две групе: 1. питањима квалитета образовања у настави и 2. питањима професије наставник и образовања наставника, као и везама између ове две групе питања.

У серији коауторских радова који су објављени у тематским зборницима националног карактера насталим као резултат рада на пројекту „*Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији*“ који реализује Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду:

- Приказани су и анализирани различити начини концептуализовања квалитета образовања који су присутни у савременој дидактичкој литератури, литератури о управљању квалитетом и документима водећих међународних организација које се баве питањима образовања (у раду објављеном коауторски са М. Митровић, **Начини разумевања и концептуализовања квалитета образовања у настави**, у: Н. Качавенда Радић, Д. Павловић Бренеселовић и Р. Антонијевић (ур.) *Квалитет у образовању*, Београд: ИПА, 2011: 135-155);
- Разматрана су питања начина испитивања квалитета образовања у настави, те је приказан портфолио као средство које може помоћи у евалуацији и самоевалуацији учења у настави и допринети субјектском положају ученика у образовању у начелу и у самом процесу евалуације (у раду објављеном коауторски са М. Станчић, **Портфолио као средство евалуације искуства учења у настави**, у Ш. Алибабић, С. Медич и Б. Бодровски Спарисус (ур.) *Квалитет у образовању – изазови и перспективе*, Београд: ИПА, 2012: 259-283);
- Полазећи од анализе различитих начина концептуализовања квалитета образовања и тенденција у савременим приступима квалитету, те од резултата истраживања појединих аспеката наставе у Србији, истраживан је реформски одговор о грађењу квалитета наставе у актуелном контексту у Србији (у раду објављеном коауторски са М. Митровић, **Елементи за стратегију грађења квалитета наставе**, у Д. Павловић Бренеселовић, Ж. Крњаја и Л. Радловић (ур.), *Педагошки модели евалуације и стратегије развијања квалитета образовања*, Београд: ИПА, 2014: 141-160)
- Са становишта да разумевање квалитета у образовању мора да укључи перспективу актера и да о квалитету наставе можемо судити на основу података о раду наставника, истраживано је како наставници разумеју добро, а како типично деловање наставника у Србији (у раду објављеном коауторски са М. Митровић

Наставници и настава у нашим школама – перспектива наставника, у Е. Хебиб, Б. Бодрошки Спарису и А. Илић Рајковић (ур.) *Истраживања и развој квалитета образовања у Србији – стање, изазови и перспективе*, Београд: ИПА, 2015: 105-123).

Из ове групе радова могле би се издвојити следеће кључне идеје и сазнања: 1) Да квалитет образовања представља друштвено конструисан концепт, те да се у савременој литератури и просветној пракси могу препознати два дијаметрално различита дискурса квалитета, због чега је у евалуацији потребно експлицирати теоријско полазиште; 2) Да се процес сагледавања квалитета у дидактичкој теорији помера од квантитативних ка квалитативним аспектима квалитета и од независних показатеља који се тичу постигнућа ученика и економског напретка друштва, ка систему димензија и индикатора који се тичу показатеља који произилазе из хуманистичких вредности и вредновања целовитог развоја сваке индивидуе; 3) Да је, полазећи од савремених дидактичких радова, неопходно преиспитивање начина евалуирања квалитета наставе, те да се све чешће истиче значај праћења наставног процеса, а не само постигнућа, заснивање евалуације на интерпретативном и критичком приступу, те значај самоевалуације и партиципације свих учесника образовног процеса у евалуацији; 4) Да се у савременим дидактичким радовима све јасније наглашава контекстуална условљеност квалитета у образовању; 5) Да резултати више независних истраживања сведоче о неусаглашености квалитета наставе у Србији са савременим теоријским схватањима о квалитету и жељеним исходима образовања; 6) Да је у постојећем контексту у Србији начин на који већина наставника ради различит од начина на који они сами разумеју шта је добра настава. У овим радовима иде се и корак даље од дескрипције и интерпретације постојећег стања квалитета образовања у настави, те се трага за начинима који би могли довести до промене праксе. Полазећи од анализе дидактичке теорије и образовне праксе у Србији закључује се да за промену није довољно да наставници имају знања о савременим схватањима наставе и професије наставник, већ је потребно преиспитивање и преговарање значења квалитета наставе из перспективе различитих актера образовног процеса и предлаже се низ дугорочних и краткорочних мера које би могле представљати елементе за стратегију грађења квалитета на нивоу школе и на нивоу образовног система, а чији је заједнички именитељ: мењање парадигме која је у основи образовања у настави.

У раду **From glorifying method toward post-method stance: Searching for quality of teaching/learning** (објављеном коауторски са М. Станчић и М. Митровић, у М. Despotović, Е. Hebib & В. Németh (Eds.) *Contemporary issues of education quality*, Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD, 2013: 41-55) аутори полазе од става да разматрање и анализа промена у начину концептуализовања метода може водити разумевању промена у схватањима наставе и представљати једно од полазишта за разматрање квалитета образовања у настави. У фокусу поменутог рада су дидактичка терминологија релевантна за разумевање метода и различити начини концептуализовања

метода, а рад представља преглед и анализу односа метода са сродним дидактичким терминима (стратегије, приступи, технике) и приказ различитих начина концептуализовања метода (наставна метода, различите методе наставе као учења и подучавања, концепт пост-методе и методе схваћене као израза међусобног разумевања учесника у настави). Рад показује 1) Да је процес концептуализовања метода наставе и даље отворен и да актуелни дидактички тренутак можемо сматрати периодом редефинисања разумевања метода и односа према методама; 2) Да савремена дидактичка литература садржи модернистички, постмодернистички и критички концепт метода; 3) Да не постоји једнозначни одговор на питање шта одликује квалитетну наставу када су у питању методе и 4) Да су различите тенденције у разматрању наставних метода повезане са различитим критеријумима за разумевање квалитета наставе. На основу анализе разних схватања метода у настави, аутори истичу да не постоји један тачан одговор на питање о томе који метод је најбољи, већ две међусобно опречне тенденције у разматрању проблематике метода, из којих произилазе различити типови критеријума за разумевање квалитета наставе. Једна је тенденција са акцентом на глорификовању метода кроз неуморно трагање за „добрим“ – „квалитетним“ методама, при чему се примена одређене методе у настави сматра одликом квалитетне наставе. Друга тенденција је усмерена на напуштање концепта наставне методе у корист наставничког трагања за „добрим“ односом према методама, што подразумева перспективу да методе могу бити разноврсне и на различите начине добре, те да адекватност метода може бити сагледана само у контексту.

Проблематика наставних метода је тема преиспитивања и у радовима **Зашто су наставне методе у нашим школама недовољно разноврсне** (*Настава и васпитање*, 2011 (3): 367-377, коауторски са М. Митровић) и **Разноврсност наставних метода у нашим школама** (*Настава и васпитање*, 2014 (3): 451-464, коауторски са М. Митровић). Анализирајући различита савремена схватања наставних метода и полазећи од претпоставке да је однос према њима показатељ прихваћене концепције образовања и приступа настави, ауторке приступају истраживању квалитета наставне праксе у школама у Србији кроз емпиријско истраживање разноврсности наставних метода. Кључна питања на која се траже одговори су питања о томе које се методе срећу, колико су заступљене и на који начин су организоване у наставном процесу. Подаци су прикупљени посматрањем 354 наставна часа у школама различитих врста и нивоа образовања, током три школске године, у периоду од 2012. до 2014. године. Резултати показују да се у настави могу срести различите методе (око 20 метода), али је њихова заступљеност неуједначена, при чему доминирају они начини рада и организација метода на часу који су засновани на разумевању наставе као трансмисије знања. Највише се користи метода предавања (на око 70% часова), а она се у току часа најчешће јавља заједно са испитивањем у функцији понављања градива. Када се у настави користе наставне методе засноване на различитим савремене концепцијама образовања, оне најчешће представљају додатак и украс за час у коме доминирају начини рада засновани на трансмисији знања. На основу добијених

података ауторке закључују да је разноврсност начина рада на часовима у нашим школама мала и у нескладу са савременим тенденцијама у концептуализовању наставних метода, јер савремену дидактику карактерише увећавање броја метода у настави, пораст метода усмерених на ученике и метода које су усмерене различитим циљевима наставе и различитим стилизовима учења ученика. Из анализе се још закључује да наставници знају за различите методе, али их не користе редовно, што потврђује оцену како за промену праксе није довољно обезбедити да наставници уче о разноврсним наставним методама.

Радови Ј. Радуловић о наставнику и образовању наставника представљају истраживања теоријских приступа овој професији и проблема у образовању наставника, а заједничка им је усмереност савременим постмодерним и критичким конструктима какви су: рефлексивна пракса наставника, истраживања која реализују наставници, професионални развој наставника. Трагање за разумевањем професије наставник и адекватним образовањем ове професије представља истовремено и трагање за квалитетом наставе и рада наставника.

Полазећи од прихватања разумевања наставника као рефлексивних практичара, у раду **Концепт приправништва наставника у светлу рефлексивне праксе**, (Андрагошке студије, 2008 (2): 315-331, коауторски са В. Рајовић) ауторке разматрају импликације прихватања овог стајалишта за процес увођења наставника у посао, односно за рад наставника приправника и ментора. У раду се разматрају различити елементи концепције приправништва (функција и циљеви приправништва, улоге и активности приправника и ментора, принципи на којима се заснива учење приправника и ментора) из перспективе приступа наставнику као рефлексивном практичару, при чему се рефлексивност види и као одлика ментора, и као одлика приправника, и као одлика процеса увођења у посао. Овим се редифинише до тада прихваћена слика приправништва, према којој приправник учи од ментора како да ради и даље та знања примењује у пракси. Истовремено, концептуализује се приправништво као фаза у професионалном развоју који у целини одликује рефлексивност, а рад приправника и ментора се лоцирају у контекст школе као заједнице која учи.

Рад **Образовање наставника: заједнички проблеми и наше специфичности** (у: Ш. Алибабић и А. Пејатовић ур. *Образовање и учење претпоставке европских интеграција*, Београд: ИПА, Филозофски факултет, 2008., 231-245) представља приказ и анализу различитих типова образовања наставника и проблема у образовању наставника који се срећу у теоријским разматрањима и документима којима се преиспитује образовање наставника. Ауторка проналази да су проблеми концепцијске природе заједнички и типични за савремену теорију и праксу образовања наставника, док су проблеми организационе природе и пракса образовања наставника поље у коме су изражене специфичности наше средине (такви су, на пример: неповезаност између институција и појединаца значајних за образовање наставника, нерешено питање образовања и напредовања оних који образују будуће наставнике, недовољна друштвена брига за

образовање будућих наставника и сл.). Л. Радуловић уочава да је у наредним истраживањима потребно поћи даље од уочавања и дескрипције концепцијских проблема, истраживати образовање наставника на микро-нивоу, уз истовремено дубље разумевање концепцијских и организационих проблема у ширем просветном и друштвеном контексту. На овај начин ауторка повезује теоријску и практичну перспективу како у разматрању проблема образовања наставника, тако и у трагању за решењима тих проблема.

У раду **Професионалне компетенције наставника: стандарди професионалних компетенција наставника** – да ли су нам потребни и како да до њих дођемо (Андрогошке студије, 2010 (1): 161-170, коауторски са Н. Вујисић Живковић и А. Пејатовић) критички се преиспитује приступ наставнику преко стандардизације компетенција и отварају се питања о диметима и алтернативама овом приступу.

У самосталном раду **Teacher research: From theoretically-conceptual framework to the practice landmarks** (објављеном у тематском зборнику међународног карактера М. Despotović, E. Hebib & B. Nemeth (Eds), *Contemporary issues of education quality*, Belgrade: Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD, 2013: 439-453) ауторка представља различите начине концептуализовања појма истраживања која врше наставници, указујући на питања у вези са карактеристикама ових истраживања и на дилеме које се отварају. Појам истраживања наставника се повезује са појединим схватањима професије наставник и одређеним начинима разумевања епистемологије педагошких истраживања, након чега се, на основу анализе теоријских радова о истраживањима наставника, издвајају карактеристике добрих истраживања наставника. У раду се, такође, трага за смерницама које би требало следити с циљем да се наставници охрабре да постану истраживачи своје праксе. Поменуте смернице се проналазе у неговању истраживачког става наставника, приликама да наставници истражују питања која их занимају и да уносе измене у сопствену праксу, те у интегрисању истраживања, праксе и професионалног развоја наставника, што захтева не само промену појединачних наставника и њиховог образовања, већ и промену културе школе и образовног система у целини, односно промену положаја и улоге наставника у њима.

У радовима **Различите концепције континуираног образовања наставника и стручних сарадника – изазов за педагоге** (у Ж. Крњаја, Д. Павловић Бренеселовић, К. Поповић (ур.) *Зборник радова са Националног научног скупа Педагог између теорије и праксе*, Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, ИПА и Педагошко друштво Србије, 2013: 149-155) и **From recognizing teachers' competences toward developing (pre) school as learning community** (The Third International Interdisciplinary Scientific Conference: *Methodical Days 2014*, Kikinda: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, 2015: 231-235) разматрају се питања образовања наставника и других запослених у образовању и истиче се значај парадигматског заокрета у схватању питања образовања

наставника. Елементи овог заокрета су: разумевање наставничке професије као аутономне и високоинтелектуалне професије (насупротив техницизираном занимању), концепт професионалног развоја наставника (насупротив традиционалном академском образовању или тренингу), као и разумевање контекста у коме наставник делује као школе која је заједница која учи (насупротив разумевању школе као бирократизоване установе).

Рад **Како наставници виде сарадњу са педагогом** (коауторски са М. Станчић, у Н. Матовић, В. Спасеновић и Р. Антонијевић (ур.), *Идентитет професије педагог у савременом образовању, зборник радова са националног научног скупа Јануарски сусрети педагога*, Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, Институт за педагогију и андрагогију и Педагошко друштво Србије, 2014: 117-122) полази од идеје о значају професије наставник за сагледавање професије педагог и садржи приказ искустава наставника у сарадњи са педагогом. Анализирајући садржај одговора наставника на неколико питања отвореног типа у вези свог односа према педагогу, аутори проналазе да је велики број одговора наставника у којима су асоцијације на однос са педагогом негативне и у којима се не говори о искуству сарадње са педагогом којим су наставници задовољни. И у примерима сарадње које наставници сматрају позитивним искуством не превладавају она у којима се препознају одлике савременог педагошког схватања партнерске сарадње (заједничка активност наставника и педагога заснована на подели улога и одговорности, размени, равноправности, међусобном уважавању и поверењу, заједничкој сврси). Аутори стога закључују да добијена наставничка слика о педагогу може представљати полазиште за преиспитивање и развијање професије педагог у контексту савременог образовања, али и за боље разумевање школе и односа у њој.

У радовима **Подршка ученицима за упис на факултет - шта можемо научити из искуства једног програма подршке** (у С. Дубљанин, М. Митровић, В. Орловић (ур.), *Зборник радова са Националног научног скупа Педагошки допринос унапређивању подучавања и учења*, Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, ИПА и Педагошко друштво Србије, 2015: 36-40) и **Промена положаја ученика у процесу оцењивања – пример активности вођења дневника** (коауторски са Н. Живковић, у Л. Мишкељин, З. Шаљић, Ј. Миљковић (ур.), *Национални научни скуп Вредновање у васпитно-образовном процесу*, Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, ИПА и Педагошко друштво Србије, 2016: 103-107) Л. Радуловић се бави посебним питањима рада наставника у школи: питањима подршке ученицима из група које су подзаступљене на нивоу високошколског образовања и питањима праћења и оцењивања рада ученика кроз методе које омогућавају субјекатску позицију ученика у настави.

У објављеним радовима Л. Радуловић показује да познаје савремене проблеме наставе, те проблеме у вези са професијом наставник и образовањем наставника, да прати актуелну литературу о образовању наставника и савремену дидактичку литературу, да је спремна да преиспитује савремена теоријска и методолошка решења у истраживањима дидактичких проблема, те да отвара питања о значењу дидактичке теорије за праксу, као и

о значењу проблема у пракси за преиспитивање педагошко-дидактичке теорије. Својим публикацијама она доприноси: ширењу информација о релевантним научним кретањима у дидактици и нарочито у области образовања наставника, сагледавању проучаваних проблема из више теоријско-концептуалних перспектива и из угла различитих актера, уочавању проблема и преиспитивању значења како научних сазнања, тако и имплицитних знања и уверења којима је у великој мери обојена наша просветна пракса, те критичком преиспитивању дидактичке теорије и наставне праксе, посебно разумевању могућности и начина промене истраживаних феномена.

***

Педагошки рад Л. Радуловић карактерише рад са великим бројем студената различитих студијских група, на више студијских програма и у оквиру великог броја наставних предмета. Раду са студентима приступа студиозно и одговорно. Редовно одржава наставу и консултације, континуирано прати и развија програме предмета и унапређује квалитета наставе (кроз прилагођавање наставе потребама студената различитих студијских група, иновирање наставних метода и начина праћења студентског напредовања, организовање предавања гостујућих предавача, припремање хрестоматија текстова, радних и приручних материјала за студенте). Наставу заснива на интерактивном приступу, бирајући методе које доприносе оспособљавању студената да критички преиспитују наставну праксу, да је разумеју у контексту савремених дидактичких и педагошких теорија и актуелног школског и друштвеног контекста, да стичу и развијају свој професионални идентитет и да унапређују одговарајуће професионалне компетенције. Истраживачки приступа наставном процесу и на основу добијених података уноси промене у сопствени рад. Припрема се за консултације са студентима и кроз менторски рад доприноси квалитету студентских семинарских, завршних, дипломских и мастер радова, као и докторских теза.

О квалитету њеног рада у настави говори и податак да су студенти у процесу евалуације организованом на Факултету оцењивали њен рад на свим наставним предметима сваке године високим оценама: укупна просечна оцена на различитим предметима у последњих 5 година креће се од 4,12 до 5,00 (просечна оцена 4,75; просечна оцена школске 2015/16 - 4,76), при чему је још вишим оценама оцењивана њена припремљеност и интерактивност наставе коју организује. Велики број студената који бира изборне предмете у чијој реализацији учествује Л.Радуловић, јесте још један податак о квалитету њеног наставног рада.

О њеном педагошком раду и доприносу развоју научног подмлатка сведоче и следећи подаци: била је ментор или члан у комисијама за одбрану значајног броја одбрањених завршних, дипломских и мастер радова (ментор за 15 мастер, дипломских и завршних радова, од чега 9 одбрањених мастер радова на мастер студијама педагогије и мастер програму за образовање наставника предметне наставе на Филозофском факултету Универзитета у Београду), као и ментор или члан комисије за одбрану више докторских дисертација. Била је ментор у изради 2 одбрањене докторске дисертације кандидатима

који су након одбране докторске тезе запослени, односно у процедури су за избор у звање на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

***

Досадашњим научноистраживачким и педагошким радом Лидија Радуловић је значајно допринела разумевању актуелних питања дидактичке теорије и наставне праксе и савременом интердисциплинарном утемељењу образовања наставника. Она је, такође, допринела унапређивању наставе педагошко-дидактичких предмета у Центру за образовање наставника и наставе једног броја дидактичких предмета на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду. На основу свега изложеног, Комисија констатује да др Лидија Радуловић испуњава услове за избор у звање за које конкурише, те предлаже Изборном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду да је изабере у звање ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област Дидактика са методиком, са пуним радним временом, на одређено време од пет година.

Место и датум: Београд, 24. јануар 2017. године

Комисија:

др Мара Ђукић, редовни професор Универзитета у Новом Саду
у пензији

др Снежана Маринковић, редовни професор Учитељског
факултета у Ужицу, Универзитета у Крагујевцу

др Миомир Деспотовић, редовни професор на Одељењу за
педагогију и андрагогију Филозофског факултета
Универзитета у Београду

др Живорад Цветковић, ванредни професор Универзитета у
Београду у пензији